

Vernieuwingen in de praktijk

Als enige in België kent de Universiteit Gent sinds vorig jaar een breed honoursprogramma: vijftig streng geselecteerde studenten uit alle disciplines volgen vier semesters lang colleges van eminente sprekers uit binnen- en buitenland. De belangstelling is enorm.

Mag het iets meer zijn?

Hoe de geesten zich openen met de Gentse Quetelet Colleges

Michel Tanret, Fred Brackx & Debora Van Durme

Universiteit Gent

In het academiejaar 2013-2014 is, op initiatief van directeur onderwijsaangelegenheden prof. dr. K. Versluys, aan de Universiteit Gent een universiteitsbreed honoursprogramma van start gegaan. Zij was de eerste en is tot hiertoe de enige Belgische universiteit die zoiets heeft gedaan. Het programma richt zich op studenten die, naast het volgen van hun regulier programma, een bijkomende intellectuele uitdaging willen aangaan. Vanuit het principe van gelijke kansen wil de Universiteit Gent ook aan goede studenten mogelijkheden bieden om het maximum uit hun capaciteiten te halen.

Adolphe Quetelet bezat een brede visie en belangstelling.

Dat sluit mooi aan bij de doelstellingen van het honoursprogramma

Het honoursprogramma behelst een universiteitsbrede studie van vier semesters, in de tweede en derde bachelor. Universiteitsbreed, niet alleen omdat het openstaat voor studenten uit alle studierichtingen, maar ook omdat het de bedoeling is de geesten te openen en uit te dagen met onderwerpen uit een brede waaier van disciplines. Dit in tegenstelling tot de facultaire honoursprogramma's die verdiepend zijn en geconcentreerd op een welbepaalde discipline, en vaak een onderzoekscomponent bevatten. Het universiteitsbrede honoursprogramma is gestructureerd rond vier grote thema's: wat is wetenschap?, wetenschap en maatschappij, de grote (r)evoluties van de twintigste eeuw, uitdagingen voor de eenentwintigste eeuw. Elk thema wordt gedurende een semester uitgewerkt in tien sessies. Voor elke bijeenkomst is er een andere spreker: experts (meestal academici) uit binnen- en buitenland. De voertaal is doorgaans Nederlands maar er zijn ook Frans- en Engelstalige sprekers. We letten bij de keuze op een hoog expertiseniveau, en zeker ook op didactische vaardigheden. Interactie met de studenten is essentieel.

Passende naam

De zoektocht naar een passende naam leidde al snel naar Lambert Adolphe Jacques Quetelet (1796-1874), doctor in de wiskunde, hoogleraar aan de Gentse Universiteit en zowat de grondlegger van het gebruik van statistische methoden in de sociale wetenschappen. Hij is de oprichter van de eerste Belgische sterrenwacht, maar ook de bedenker van de *Body Mass Index* – nog altijd dé meetstandaard voor een gezond lichaamsgewicht. Quetelet was duidelijk iemand

met een brede visie en belangstelling. Dat sluit mooi aan bij de doelstellingen van het Gentse honoursprogramma.

Het was niet de bedoeling dat het honoursprogramma zich zou herleiden tot de zoveelste voordrachten-cyclus. Integendeel: actieve participatie van de studenten is primordiaal. Precies omdat interactie tussen sprekers en studenten een essentieel gegeven is, heeft het universiteitsbestuur het aantal deelnemende studenten beperkt tot vijftig. Vorig academiejaar, en ook dit academiejaar, was het aantal kandidaten drie à vier keer zo groot.

De selectie verloopt in verschillende fasen. Studenten die geslaagd zijn voor de eerste bachelor kunnen zich kandidaat stellen via de website, en dienen meteen ook een korte motivatiebrief mee te sturen. Op basis van de studieresultaten en deze motivatiebrieven maken we een eerste selectie. We mikken op de 10 procent beste studenten per opleiding, maar het dient benadrukt dat elke student die geslaagd is voor de eerste bachelor zich kandidaat kan stellen. Eerder dan examenpunten of graden gebruiken we dit richtcijfer om zoveel mogelijk verschillen in quoterings tussen de opleidingen te neutraliseren. Waarom het honoursprogramma zich richt op de best presterende studenten is evident: dit programma komt boven op de reguliere studie en mag deze zeker niet in het gedrang brengen. Vandaar de voorkeur voor studenten die tijd en ruimte hebben voor een dergelijke intensieve extracurriculaire activiteit. De ervaring leert dat dit zelfs meestal studenten zijn die al heel wat bijkomende activiteiten ontplooiën.

De tweede selectieronde bestaat uit de beoordeling van een essay dat de kandidaten in de lokalen van de universiteit moeten schrijven. Voor de laatste selectieronde debatteren de studenten in kleine groepen (maximaal tien) een half uur over een opgelegd onderwerp. Deze selectieprocedure leidt uiteindelijk tot de vijftig studenten die aan het programma zullen deelnemen; ze komen uit zowat alle universitaire opleidingen en de verhouding tussen de geslachten is nagenoeg één op één.

Aanwezigheid verplicht

Elke spreker stelt de studenten één week van te voren een korte leesbundel (van zo'n 25 pagina's) ter beschikking via het digitale leerplatform Minerva van de Universiteit Gent. Alle studenten dienen, na lectuur van deze bundel, één vraag te posten op Minerva. Doel van de leesbundel is ofwel basisinformatie verstrekken, die de spreker dan op de lezing zelf niet meer hoeft te behandelen, ofwel standpunten te formuleren die aanleiding kunnen geven tot vragen en debat. De spreker krijgt inzage in de studentenvragen enkele dagen vóór de lezing en kan zich hieruit al een beeld vormen van het niveau en de aard ervan. De lezing zelf loopt van 19 tot 21 uur. Het eerste deel is bedoeld voor een uiteenzetting door de spreker (al dan niet interactief), het tweede deel is gewijd aan vragen van de studenten en

Veel studenten vinden dat hun blik is vernauwd doordat ze hebben moeten kiezen voor één bepaalde studierichting

discussie. Na afloop blijven de studenten (en eventueel de spreker) nog een uurtje na, met een hapje en een drankje, met de bedoeling de interactie binnen de studentengroep te bevorderen. De aanwezigheid van de studenten op alle lezingen is verplicht.

Per semester zijn er ook opdrachten: het schrijven van essays of het voor de groep presenteren van reflecties rond een opgegeven problematiek. De studenten krijgen individuele feedback op hun essay. Per jaar is er ook een daguitstap.

Het spreekt vanzelf dat er geen concurrentie mag ontstaan tussen de Quetelet Colleges en het Erasmusprogramma. De honoursstudenten kunnen één Erasmussemester aan een buitenlandse universiteit studeren, maar moeten dan als vervangtaak een presentatie geven over een opgegeven problematiek van de stad of het land van bestemming. Vanaf het begin waren er ook uitstekende contacten met de gelijkaardige Descartes Colleges aan de Universiteit Utrecht. De Nederlandse collega's waren al een paar jaar vroeger begonnen en hebben inspirerend gewerkt op het Gentse initiatief. De Utrechtse honoursstudenten hebben Gent reeds bezocht en verdere uitwisselingen zijn gepland.

Vorming en verbreding

De meerwaarde van het honoursprogramma voor de studenten is uiteraard de persoonlijke vorming door de verbreding van hun blikveld. Velen vinden het spijtig dat ze na hun middelbaar onderwijs hebben moeten kiezen voor een bepaalde studierichting, waardoor ze hun meestal breed interesseveld hebben moeten vernauwen. Zij vinden in de Quetelet Colleges een schitterende mogelijkheid om op de hoogte te blijven van recente ontwikkelingen in een hele reeks disciplines en om na te denken over fundamentele vragen in vele takken van de wetenschap. Gezien de maatschappelijke betrokkenheid van onderwerpen en sprekers,

Vernieuwingen in de praktijk

en de ethische vraagstellingen die erin aan de orde komen, ervaren de studenten dit honoursprogramma als een onschatbare bijdrage tot hun ontwikkeling als verantwoordelijke wetenschappers in de maatschappij.

Het interdisciplinaire karakter ervan zit niet alleen in de lezingen en de discussies, maar ook in de interactie binnen de groep zelf. In het gewone studentenleven gebeurt het niet zo vaak dat een student scheikunde een grondige discussie kan voeren met een student wijsbegeerte. In de Quetelet Colleges is dit schering en inslag. Ook dat ervaren de studenten als een bijzondere meerwaarde.

Niet minder belangrijk: studenten die het honoursprogramma beëindigen en voldoen aan alle vereisten, ontvangen een certificaat en een gepersonaliseerde aanbevelingsbrief van de rector.

Michel Tanret

is programmadirecteur van de Quetelet Colleges aan de Universiteit Gent

Fred Brackx

is programmadirecteur van de Quetelet Colleges aan de Universiteit Gent

Debra Van Durme

is programmacoördinator van de Quetelet Colleges aan de Universiteit Gent

Hoger Onderwijs